

Лесина Т.Н.
ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ ИМПЕРАТИВ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ПРАКТИКИ СТУДЕНТОВ –
ПРЕДПОСЫЛКА ИХ ГОТОВНОСТИ
К ФОРМИРОВАНИЮ У ДОШКОЛЬНИКОВ СОЦИАЛЬНЫХ УМЕНИЙ И НАВЫКОВ

В статье рассматривается проблема подготовки будущего воспитателя дошкольного учреждения образования, который способен компетентно развивать социальные умения и навыки у старших дошкольников. Освещаются специфические характеристики исследовательской деятельности, ее ресурсы в аспекте подготовки студентов в процессе педагогической практики к становлению дошкольника как субъекта социального действия. Практико-ориентированная подготовленность будущих специалистов рассматривается в качестве и критерия успешности усвоения ими теоретических основ развития у детей социальных умений и навыков, и экспериментальной площадки апробации и внедрения инноваций в практику окружающей среды, основанные на научно-педагогическом осмыслении студентами проблемного поля социального развития современных воспитанников.

Ключевые слова: студент-практикант, творческий потенциал личности, самостоятельная исследовательская деятельность, социальные умения и навыки старшего дошкольника.

T.M.Lesina
RESEARCH IMPERATIVE OF TEACHING PRACTICE OF STUDENTS
AS A PREREQUISITE OF THEIR READINESS FOR THE FORMATION
OF SOCIAL ABILITIES AND SKILLS OF PRESCHOOL CHILDREN

The article focuses on the problem of preparing the future educator of a preschool education institution who is able to competently develop social abilities and skills of senior preschool children. The specific characteristics of the research activity, its resources in the aspect of preparing students in the process of their teaching practice for the formation of the preschool child as a subject of the social action are described. The practice-oriented preparedness of future specialists is considered as a criterion of their successful mastering the theoretical bases of the development of children's social abilities and skills, as well as the experimental site for approbation and practical application of innovations to the environment, based on the students' scientific and pedagogical understanding of the problem field of the social development of modern educates.

One of the essential characteristics of the national education system is the accentuation of the self-value of such its part as preschool education. At this stage of the development of the personality as a subject of the social action, scientists point out numerous problems. At the same time, an exceptionally significant personality-centered and professional role of the preschool educator is recognized. The conducted theoretical and applied studies confirm the determining role of higher school in the formation of professionally competent specialists in the sphere of education; especially the practical component of the higher school educational process.

Meanwhile, there is still little study of the following aspect: the research activity of student trainees as a pedagogical system aimed at ensuring the positive dynamics of the level (receptive-reproductive, creative) of their readiness to develop social abilities and skills of senior preschool children.

The designated aspect acquires special value in connection with the understanding of the interrelation, interdependence and interconditionality of the formation of the students' scientific and pedagogical style of thinking and their readiness for innovations in their professional activity.

The self-reflection of the gained experience in the above-mentioned perspective, the conducted local research, the generalization of the practical work of creative educators (more specifically, preschool education establishments of Izmail district) make it possible to detail some fragments of the developed author's strategy. In particular, the recommendations of foreign scientists regarding the multi-vector motivation for research activities of the students at the Bachelor's Degree stage of education are taken into account. The experience of constructive activities of student trainees in the aspect of carrying out their cross research in the problem field of the formation of the personality of the senior preschool child as a subject of the social action is highlighted.

Key words: student trainee, creative potential of the personality, independent research activity, social abilities and skills of the senior preschool child.

Подано до редакції 25.10.2017.

УДК:37.042

© 2017

Лопатинська І.С.

ЕМОЦІЙНІ КОНФЛІКТИ У СИСТЕМІ ВЗАЄМИН «ВИКЛАДАЧ-СТУДЕНТ»
ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

У статті розглядається поняття «емоційні конфлікти в системі відносин «викладач – студенти», конкретизується його зміст, виявлено причини виникнення та шляхи подолання емоційних конфліктів у навчально-виховному процесі. Тривожний емоційний стан може виникати через невідповідність до заняття, невиконання поставленого завдання, фізичної неготовності до передбачуваних навчальних навантажень, завищених очікувань і негативної оцінки викладача. У статті наголошено на необхідності навчити студента чинити опір несприятливим впливам соціального середовища, навчити його долати конфліктні ситуації, справлятися з негативними емоціями й зберігати своє емоційне благополуччя за будь-яких життєвих обставин. Характер відносин, що виникають між студентом та викладачами, динаміка їх розвитку в сприятливу або несприятливу сторону, проявляється в "боротьбі" кожного за своє місце в групі, на занятті та, й взагалі, у студентському житті. Наведено методи корекційного впливу, що покликані надати психологічний вплив, який призведе до нормалізації емоційного стану студента, оздоровлення

психологічного клімату і характеру взаємин викладача і студентів під час заняття, що буде служити подоланню емоційних конфліктів.

Ключові поняття: емоції, конфлікт, емоційний конфлікт, педагогічна ситуація, гуманістичне виховання, арт-терапія, психогімнастика.

Постановка проблеми у загальному вигляді... Сучасна система освіти України потребує переорієнтації на гуманістичні цінності. Основним положенням гуманістичного підходу є захист гідності особистості, визнання її прав і свобод, прояв і розвиток здібностей особистості, створення всіх сприятливих для цього умов.

Гуманістичний підхід у педагогіці передбачає затвердження і закріплення самоцінності й унікальності особистості студента, звернення до внутрішнього світу підлітка, розвиток позитивного ядра його особистості. Розкріпачення емоційного життя, увага до емоційних станів і проявів студента актуалізує проблему емоційних аспектів виховання й навчання в педагогічній практиці. Гуманістичний підхід не передбачає тиск і примус особистості вихованців.

Однак, в даний час, при всій очевидності позитивних факторів, гуманістичний підхід у вихованні та навчанні не стає масовим і фундаментальним в педагогіці. Не всі педагоги зацікавлені в просуванні гуманістичних ідей в процес навчання. Їм набагато легше використовувати педагогічний авторитаризм в рішенні проблем виховання. Саме авторитаризм викладача дозволяє управляти процесом виховання і навчання студентів, не допускаючи виявів волі і придушуючи будь-яке обурення особистості. Головне у вихованні, згідно авторитарної педагогіки, усвідомлення студентом абсолютних цінностей, зразків поведінки. Основним виховним засобом є, «проповідь», декларування норм поведінки. Особистий досвід підлітка розглядається, як помилковий. Дорослі завжди праві, їх висловлювання і вчинки не підлягають сумніву. Звичка слухняно слідувати зовнішньому авторитету формує безініціативність, розгубленість юнака чи дівчини, які прагнуть уникнути відповідальності, закріплює у них позицію простого виконавця волі педагога. Наслідком авторитарного підходу до виховання виступає емоційний дискомфорт особистості студента.

Проблема емоційного дискомфорту в даний час набуває все більшої значущості в зв'язку з напруженим ритмом навчання і емоційними навантаженнями студентів, які в цих умовах є найбільш беззахисними і вразливими. Юнаки та дівчата не завжди можуть долати стресові ситуації, які безпосередньо впливають на їх психіку. Опора педагогами на авторитарні принципи виховання та засоби спілкування зі студентами служить живильним ґрунтом для конфліктних ситуацій в системі відносин «викладач- студент». На тлі несприйняття студентами позиції педагога «Я – викладач. Я знаю, яким ти повинен бути!», емоційні конфлікти служать спонукальною причиною негативного ставлення їх до навчання, а в цілому до навчального закладу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми... Конфлікти у педагогічному процесі привертала увагу багатьох дослідників (А.Я. Анцупов [1], С.В. Баникіна, І.В. Гришина [2], В.І. Журавльов [3], М.М. Рибакіна та ін.) які обґрунтували їх теоретичні основи, підходи до класифікації конфліктів, методи і засоби профілактики виникнення конфліктів в студентському колективі і в системі відносин «викладач – студенти».

У педагогічній практиці мають місце різні конфлікти в системі відносин «викладач – студенти». М.М. Рибакіна [4] серед конфліктів між викладачем та студентами виділяє: дії пов'язані з успішністю студента, виконанням ним позанавчальних завдань; поведінка (вчинки) викладача як реакція на порушення студентом правил поведінки у ВНЗ (відвідування навчальних занять, підготовка до занять, виконання доручень і т.д.) та поза ним; відносини, що виникають у сфері емоційно-особистісних взаємин студентів та викладачів.

Формулювання цілей статті... Тому виникає необхідність розглянути емоційні конфлікти в системі відносин «викладач – студенти», конкретизувати зміст поняття емоційний конфлікт і виявити причини виникнення та шляхи подолання їх в навчально-виховному процесі. Проблема полягає в тому, щоб навчити студента чинити опір несприятливим впливам соціального середовища, навчити його долати конфліктні ситуації, справлятися з негативними емоціями й зберігати своє емоційне благополуччя за будь-яких життєвих обставин.

Виклад основного матеріалу дослідження... Аналіз педагогічної практики показує, що конфлікти в сфері емоційно-особистісних взаємин вивчені найменше, що і викликало інтерес досліджувати це питання. Як свідчить педагогічний досвід, формування успішних або неуспішних емоційних відносин між студентами та викладачами, залежить від особистості педагога. Емоційний стан, стиль спілкування, педагогічна тактика викладача впливають на формування міжособистісних взаємин викладачів і студентів під час навчальної дисципліни. Емоційний стан передається словами, способом побудови фрази, характером інтонації. Емоції добре виражаються через міміку і пантоміму, загальний емоційний стан (настрій), який забарвлює поведінку викладача впливає на те, яку, емоційну атмосферу створить викладач під час навчального заняття.

Настрій викладача може бути різноманітним: радісним і сумним, веселим, бадьорим або пригніченим, спокійним або роздратованим. Прийшовши на заняття, викладачеві необхідно зрозуміти настрій студентів, щоб правильно скоординувати свої дії. Педагогічний досвід роботи у ВНЗ показує, що більшість студентів відчувають

напружений емоційний стан перед початком заняття. Це супроводжується підвищенням їх тривожності, занепокоєння, дратівливості, імпульсивності. Такий емоційний стан може виникати через невідповідність до заняття, невиконання поставленого завдання, фізичної неготовності до передбачуваних навчальних навантажень, завищених очікувань і негативної оцінки викладача. Кожен студент в групі вимагає уваги, розуміння, шанобливого ставлення до себе з боку викладача, а також одногрупників. Для студента має велике значення те, як оцінює викладач його вчинки, риси характеру, його здібності. Ігнорування викладачем потреби студента в повазі почуття його власної гідності викликає у останнього образ, негативний емоційний стан, неадекватну реакцію на педагогічний вплив.

Характер відносин, які виникають між студентом та викладачами, динаміка їх в сприятливу або несприятливу сторону, проявляється в "боротьбі" кожного за своє місце в групі, на занятті та, й взагалі, у студентському житті. Прояв "боротьби" може бути різний за формою вираження емоцій: радість, здивування, печаль, страх, гнів, відрива. Незадоволеність наслідками "боротьби" студента за своє місце закріплює вороже ставлення до викладача і одногрупників. Ворожі дії не завжди, але переходять в протест, сварку, ворожнечу, відсутність контакту, що призводить до виникнення конфліктної ситуації. Об'єктивно конфліктна ситуація – сильна передумова конфлікту. Але конфліктна поведінка студента – це не конфлікт. Часто міжособистісні, емоційні конфлікти між викладачем і студентами провокуються почуттями та емоціями, нерозумінням і непорозумінням. І так, емоційні конфлікти – це конфлікти, які байдужі до об'єктів конфлікту і тримаються в основному на мотивах. Мотив конфлікту – його внутрішня психологічна причина полягає в невротизації дорослих, виникненні внутрішньо-особистісних конфліктів, порушення в сфері нормальних взаємин, відсутність умов для зняття емоційної напруги. Мотив виступає спонукальною силою виникнення конфліктних ситуацій у відносинах викладачів з студентами.

Педагогічна ситуація може призвести до конфлікту, якщо викладач не з'ясував характер мотиву. Потрапляючи в конфліктну ситуацію, педагог повинен направити свою активність або на розуміння студента, або на регуляцію власного емоційного стану з метою погашення конфлікту. Викладачі з досвідом роботи, знають, що слід сказати, як сказати (емоційний супровід розмови), коли сказати, щоб досягти мети, при кому і навіщо. У спілкуванні викладача з студентами важливо вміти слухати і чути студента. Говорити з підлітком складніше, ніж з дорослим, потрібно адекватно оцінювати його суперечливий внутрішній світ, своєчасно прогнозувати емоційну реакцію на педагогічний вплив.

Конфліктні ситуації, що мають місце під час заняття, виконують як стимулюючу, так і негативну функцію у вирішенні педагогічних проблем, становленні здорових відносин учасників пізнавального процесу. Спонукальні можливості конфліктних ситуацій викладач повинен вміти бачити і розвивати, а негативні наслідки конфлікту своєчасно знімати. Для запобігання негативної спрямованості конфлікту викладачеві необхідно вміти організувати колективну навчальну діяльність, будувати ділові взаємини зі студентами під час навчальної дисципліни. Конфліктна ситуація буде успішно подолана, якщо аналізувати, прогнозувати реакцію студентів на педагогічний вплив.

Для подолання труднощів у емоційній сфері розвитку студента і корекції його емоційного стану, викладач повинен вміти використовувати спеціальні засоби і методи. Корекція емоційної сфери передбачає її гармонізацію, спрямовану на подолання негативних емоційних станів студентів. Методи корекційного впливу покликані надати такий психологічний вплив, який призведе до нормалізації емоційного стану студента, оздоровлення психологічного клімату і характеру взаємин викладача і студентів під час заняття, що буде служити подоланню емоційних конфліктів. Сукупність обставин і умов, що оточують студентів та студентський колектив, повинні створювати позитивне емоційне тло, супутнє осяяння, натхненню і творчій їх діяльності. Це можливо в тому випадку, якщо учасники колективної життєдіяльності будуть готові не тільки висувати оригінальні ідеї, але і реалізовувати їх, використовуючи нестандартні способи діяльності в учнівському колективі, створюючи при цьому доброзичливий мікроклімат, психологічний комфорт, надаючи кожному його члену можливість самореалізації своїх здібностей.

Успіх подолання негативних емоційних конфліктів в ході навчальної дисципліни обумовлений тим, наскільки студенти володіють вміннями адекватно реагувати на педагогічний вплив з боку викладача і різні емоційні ситуації, що виникають в пізнавальному процесі, висловлювати свої емоції і керувати емоційним станом інших.

Одним з ефективних методів оволодіння цими вміннями є гра під час уроку. Гра впливає на розвиток особистості, емоційну сферу студента. Мета використання ігрової терапії - не змінювати і не переробляти підлітка, не вчити його спеціальним поведінковим навичкам, а дати можливість "прожити" в грі хвилююче його ситуації при повній увазі і співпереживанні викладача.

Останнім часом увагу викладачів практиків привертає арт-терапія, як спосіб емоційного виховання студентів. Арт-терапія використовується для передачі почуттів та інших проявів психіки з метою зміни структури світовідчуття студента. Даний метод корекції базується на відображенні внутрішнього "Я" особистості в зорових образах. Образи художньої творчості відбивають усі види підсвідомих процесів (страхи, внутрішні конфлікти). Тому цей невербальний метод є єдиною можливістю для вираження і прояснення сильних переживань підлітка. Арт-

терапія сприяє підвищенню впевненості в собі за рахунок соціального визнання цінності продукту, створеного у студента в процесі пізнавальної діяльності.

Корекції і подолання емоційної напруги студентів в повсякденних студентських ситуаціях сприяє психогімнастика, навчання їх елементам техніки виразних рухів, засобом виховання емоцій і придбання навичок саморозслаблення. Психогімнастика допомагає подоланню бар'єрів у спілкуванні, розуміння самого себе і інших, знімає психологічну напругу, дає можливість самовираження особистості.

Технологія музичного впливу використовується для зняття емоційної напруги, підвищення емоційного настрою. Регулярне використання музичних пауз під час заняття, позитивно впливає на розвиток творчих здібностей студентів.

На формування емоційної культури студентів, як зовнішнього засобу подолання негативних наслідків емоційних конфліктів в навчальному процесі, позитивний вплив надають фізкульт-хвилинки під час уроку, ритмічні вправи дозволяють знімати напругу і втому, коригують настрої студентів.

Висновки... Таким чином, аналіз педагогічної практики дозволяє говорити про те, що емоційні конфлікти в стосунках викладача зі студентами можуть виступати як спонукальним, так і негативним фактором в активізації пізнавальної діяльності. Результативність викладача в подоланні конфліктних ситуацій в навчальному процесі обумовлена не тільки його методичної підготовленістю, а й готовністю студентів до формування власної емоційної культури.

Виявлення та подолання емоційних конфліктів в системі взаємин "викладач – студенти" передбачає цілеспрямовану, систематичну роботу з використанням різних методів корекції емоційного стану студентів арт-терапії, ігрових методів, психогімнастики та ін., що знімає ймовірність виникнення емоційних конфліктів під час навчального процесу.

Використана література:

1. Анцупов А.Я. Профилактика конфликтов в школьном коллективе /А.Я. Анцупов. – М. : Гуманит. изд; центр ВЛАДОС, 2003. – 208 с.
2. Гришина И.В. Психология конфликта /И.В. Гришина – СПб. : Питер, 2008. – 544с.
3. Журавлев В.И. Основы педагогической конфликтологии. Учебник /В.И. Журавлев. – М. : Российское педагогическое агенство, 1995. – 184с.
4. Рыбакова М.М. Конфликты и взаимодействие в педагогическом процессе. Кн.для учителей /М.М. Рыбакова. – М. : Просвещение,1991. – 127 с.

Лопатинская И.С.

ЭМОЦИОНАЛЬНЫЕ КОНФЛИКТЫ В СИСТЕМЕ ВЗАИМООТНОШЕНИЙ "ПРЕПОДАВАТЕЛЬ – СТУДЕНТ" И ПУТИ ИХ ПРЕОДОЛЕНИЯ

В статье рассматривается понятие "эмоциональные конфликты в системе отношений "преподаватель – студенты", конкретизируется его содержание, выявлены причины возникновения и пути преодоления эмоциональных конфликтов в учебно-воспитательном процессе. Тревожное эмоциональное состояние может возникать из-за неподготовленности к занятию, невыполнению поставленного задания, физической неготовностью к предсказуемым учебным нагрузкам, завышенным ожиданиям и негативной оценке преподавателя. В статье отмечена необходимость научить студента оказывать сопротивление неблагоприятным влияниям социальной среды, научить его преодолевать конфликтные ситуации, справляться с негативными эмоциями и хранить свое эмоциональное благополучие при любых жизненных обстоятельствах. Характер отношений, которые возникают между студентом и преподавателями, динамика их развития в благоприятную или неблагоприятную сторону, проявляется в "борьбе" каждого за свое место в группе, на занятии и, и вообще, в студенческой жизни. Приведены методы коррекционного влияния, которые призваны предоставить оздоровление психологического климата и характера взаимоотношений преподавателя и студентов во время занятия, что будет способствовать преодолению эмоциональных конфликтов.

Ключевые понятия: эмоции, конфликт, эмоциональный конфликт, педагогическая ситуация, гуманистическое воспитание, арт-терапия, психогимнастика.

I.S.Lopatinskaia

EMOTIONAL CONFLICTS IN THE SYSTEM OF RELATIONSHIPS "TEACHER-STUDENT" AND WAYS OF ITS OVERCOMING

The article deals with the concept of "emotional conflicts in the system of relations" teacher – students ", concretizes its content, identifies the causes and ways of overcoming emotional conflicts in the educational process. An alarming emotional state can arise because of unpreparedness for occupation, non-fulfillment of the assigned task, physical unavailability to predictable training loads, overestimated expectations and a negative assessment of the teacher.

The article stresses the need to teach a student to resist unfavorable influences of the social environment, teach him to overcome conflict situations, cope with negative emotions and store his emotional well-being in any life circumstances. The nature of the relations that arise between the student and the teachers, the dynamics of their development in a favorable or unfavorable direction, is manifested in the "struggle" of everyone for their place in the group, in class and, in general, in student life.

Methods of corrective influence are presented, which are intended to provide improvement of the psychological climate and the nature of the relationship between the teacher and students during the class, which will help overcome emotional conflicts.

The combination of circumstances and conditions surrounding the students and the student team must create a positive emotional background, accompanying the illumination, inspiration and creative activity of them. This is possible if the participants of the collective life will be ready not only to put forward the original ideas, but also to realize them, using non-standard ways of activity in the student's team, while creating a friendly microclimate, psychological comfort, giving each member the opportunity to self-fulfillment of their abilities.

The success of overcoming negative emotional conflicts during the course of study is due to how many students have the skills to adequately respond to teacher's influence from the teacher and various emotional situations that arise in the cognitive process, express their emotions and control the emotional state of others.

Key words: emotions, conflict, emotional conflict, pedagogical situation, humanistic education, art therapy, psycho-gymnastics.

Подано до редакції 09.10.2017.

УДК 378.22:613/614

© 2017

Момот О.О.

МОТИВАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТЬОГО ВЧИТЕЛЯ ДО СТВОРЕННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

У статті розкрито та охарактеризовано способи мотивації особистостей майбутніх учителів до створення здоров'язбережувального середовища вищого навчального закладу, а саме: проведення днів здоров'я, днів туризму, проведення занять з аеробіки, проведення занять з фітнесу, створення широкої мережі спортивних секцій, використання елементів Хатха-йоги, ігрова діяльність.

Ключові слова: мотивація, виховання, здоров'язбережувальне середовище, особистість майбутнього вчителя, вищий навчальний заклад.

Постановка проблеми у загальному вигляді... Мотивація до виховання – одна із головних умов реалізації навчально-виховного процесу. Вона є рушійною силою вдосконалення особистості в цілому. Її актуальність обумовлена оновленням змісту виховання, постановою завдань виховання в особистостей прийомів самостійного набуття знань, пізнавальних інтересів, життєвих компетенцій, активної життєвої позиції, здійснення в єдності ідейно-політичного, трудового, морального виховання. Це виховання молоді, створення системи цінностей, пріоритетів соціально прийнятних в українському суспільстві, у поєднанні з активною поведінкою особистості, що означає взаємозв'язок між усвідомленими та реально діючими мотивами.

Створення здоров'язбережувального середовища у вищому навчальному закладі передбачає виконання системи заходів, що забезпечують гармонійний психічний, фізичний, духовний розвиток особистості майбутнього вчителя, попередження захворювань, а також діяльність, спрямовану на збереження і зміцнення його здоров'я. Починається такий процес з мотивації майбутнього вчителя до своєчасного зміцнення і підтримання свого здоров'я, потреби у дотриманні правил ведення здорового способу життя, розуміння доцільності здоров'язбережувальних дій, ставлення до свого здоров'я як до цінності життя.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми...

Аналіз досліджень та публікацій свідчить про значну увагу з боку науковців до питань мотивації. У психології її широко розглядали С.Л. Рубінштейн, О.А. Леонтьєв, Л.І. Божович, Г.С. Костюк, П.М. Якобсон, Є. П. Ільїн, Ю. З. Гільбух. Взаємозумовленість внутрішніх і зовнішніх чинників розвитку особистості та її мотиваційної сфери розглядали Б.Г. Ананьєв, В.М. М'ясищев, Ш.Н. Чхартішвілі; джерела мотивації досліджувались у роботах А.Г. Ковальова, Ю.М. Кулюткіна, В.С. Мерлій, Г.С. Сухобської.

Формулювання цілей статті... Мета дослідження полягає у розкритті та характеристиці способів мотивації особистостей майбутніх учителів до створення здоров'язбережувального середовища вищого навчального закладу.

Виклад основного матеріалу дослідження... Мотив (франц. motif, лат. motus – рух) – спонукання до діяльності, пов'язане із задоволенням потреб людини, а тому відіграє спонукальну функцію, зумовлює предметну спрямованість активності людини. Розрізняючи мотиви, особистість розуміє, чому потрібно вчитися, але це може і не спонукати його до навчальної діяльності [3].

Залучення людини до збереження здоров'я, на думку В. Бароненко, треба починати з формування у неї мотивації до здоров'я, адже турбота про здоров'я, його зміцнення має стати значущим мотивом, який формує, регулює і контролює спосіб життя людини. Доведено, що ніякі накази не можуть примусити людину зберігати і підтримувати своє здоров'я, якщо при цьому вона не буде керуватися усвідомленою мотивацією до здоров'я [2, с. 52]. Досвід оздоровчої діяльності створює відповідну мотивацію (цілеспрямовану потребу) і установку (готовність до діяльності) на здоров'я, що і є основою вироблення власного стилю здорової поведінки як результату перебування у здоров'язбережувальному середовищі. Такий стиль характеризується мотивами самозбереження, підпорядкування етнокультурним цінностям, отримання задоволення від здоров'я, самовдосконалення, маневрування, досягнення найвищого рівня комфортності.